

Arbetskyddsförvaltningens årsberättelse 2018

Innehåll

Ledningens översikt.....	3
Arbetarskyddstillsynens mål och genomslagskraft	4
Organisering och styrning av arbetarskyddstillsynen.....	5
Arbetarskyddsmyndighetens verksamhet 2018	6
Byggbranschen	7
Handeln samt hotell- och restaurangbranschen.....	8
Social- och hälsovårdstjänster	9
Transportbranschen.....	10
Sjöfart	11
Jord- och skogsbruk.....	11
Industri.....	11
Psykosocial belastning.....	12
Diskriminering.....	13
Beställaransvarslagen.....	14
Tillstånd som beviljats av arbetarskyddsmyndigheten.....	15
Anmälningar som tagits emot av arbetarskyddsmyndigheten.....	15
Arbetarskyddsmyndigheten ger råd och handledning	16
Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi	16
Den nationella telefonrådgivningen.....	17
Andra kommunikationskanaler	17
Tillsynen över arbetarskyddet utvecklas	18
Lagstiftning som övervakas av arbetarskyddsmyndigheten och beredningen av den.....	19
Arbetarskyddstillsynens resurser	20
Samarbete och nätverksbildning med andra aktörer	21
Arbetarskyddsmyndigheten får tillgång till ny information	21
Arbetarskyddsnämnderna	22
Internationellt samarbete	22
Bilaga: Tillsynen över arbetarskyddet i siffror	24

Arbetarskyddsförvaltningen 2019

Planeringen och genomförandet av årsberättelsen:

Kommunikationen för ansvarsområdena för arbetarskydd vid regionförvaltningsverken

Omslagsbild: Timo Tuovila

Ledningens översikt

Under det avslutade året övervakade ansvarsområdena för arbetarskydd arbetslivet och arbetsplatserna i Finland på det sätt som avtalats i resultatmålen. Ansvarsområdena uppnådde sina mål, vilket är en god prestation med tanke på de förändringar som gjorts under året. Personalavgången från ansvarsområdena var större än väntat och verksamheten präglades bland annat av beredningen av ämbetsverket Luova.

Inom tillsynen fortsatte genomförandet av de åtgärder som överenskommit för ramperioden 2016–2019, dvs. riktigt val av objekt samt tillsyn över överenskomna och väsentliga faktorer. I fjol hade arbetarskyddsförvaltningen flera framgångar, vilket betyder att vi är à jour också i fråga om den kontinuerliga förändringen inom arbetslivet. Det är viktigt med tanke på våra kunder att vi kunde tillgodose kundernas efterfrågan, hålla kundservicen på en fortsatt hög nivå och producera tjänsterna inom ramen för de fastställda målen för leverans- och tillgänglighetstiderna. Det är väsentligt för våra kunder att vi har välfungerande tillstånds- och anmälningsförfaranden.

Vi kan uppnå ytterligare kundfördelar också genom att utveckla vår verksamhet. I fjol gjordes framsteg bland annat inom e-tjänster. Utnyttjandet av digitaliseringen medför inte bara fördelar för kunderna, utan det stödjer också vår verksamhet.

Ansvarsområdenas framgång i sina specialiseringsuppgifter förstärker utvecklandet av de gemensamma verksamhetsmodellerna även i fortsättningen. Vi utför också tillsyn delvis genom riksomfattande projekt och kampanjer. Vi gjorde framsteg i detta delområde, men det finns fortfarande åtskilligt att göra i denna sektor. Alldeles nyligen fick vi veta att ämbetsverket Luova inte kommer att bildas enligt de existerande planerna och att beredningen av det avslutas. Den nästa regeringen kommer att slå fast de följande stegen för eventuella reformer i ämbetsverksfältet. Arbetet har dock inte gått till spillo, utan vi kan till centrala delar utnyttja det också i vår nuvarande verksamhet och dess utveckling. Det nära samarbetet mellan ansvarsområde-

Bild: Riitta Grönroos

Raimo Antila
Avdelningschef
Avdelningen för arbete och jämställdhet vid SHM

na för arbetarskydd skapar i fortsättningen förutsättningar för en eventuell riksomfattande behörighet.

För närvarande pågår planeringen av den följande fyraårsperioden för tillsynen. Vi fick goda impulser till den kontinuerliga utvecklingen av tillsynen bland annat från arbetarskyddets gemensamma personaldagar och från kundrespons som vi fått. När vi planerar vår framtid som betjäna det kommande arbetslivet är det väsentligt att vi identifierar förändringarna i vår verksamhetsmiljö och att vi lyssnar på personalens och intressenternas uppfattningar när vi utvecklar vår verksamhet. Det är klart att information blir allt viktigare och att vi kommer att utnyttja digitaliseringen i vår verksamhet.

Avslutningsvis vill jag framföra mitt tack till personalen på ansvarsområdena för arbetarskydd för det arbete som ni gjorde i fjol.

Arbetarskyddstillsynens mål och genomslagskraft

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att lagstiftningen i arbetslivet följs. Tillsynen över arbetarskyddet inriktas på arbetsgivarna och på iakttagandet av den lagstiftning som förpliktar dem. Målet med tillsynen över arbetarskyddet är att påverka ledningen av säkerheten och arbetsförhållandena på arbetsplatserna genom att stödja arbetsplatsernas eget arbetarskyddsarbete. Verksamheten syftar också till att skapa ett rejält arbetsliv, där anställningsvillkor och andra gemensamt överenskomna spelregler inte ignoreras.

Den viktigaste metoden för tillsyn över arbetarskyddet är inspektioner som görs på arbetsplatserna. Vi strävar efter att inrikta de arbetsplatsinspektioner som görs på myndigheternas initiativ till arbetsplatser där riskerna är störst. Vid arbetsplatsinspektioner ingriper inspektörerna i observerade missförhållanden. Det främsta målet är att stödja den verksamhet som arbetsplatsen utför själv. En omständighet som beskriver tillsynsgreppet är att kundresponsen på arbetsplatsinspektionerna visar att arbetsplatserna önskar allt fler inspektioner och andra kontakter mellan myndigheterna och arbetsplatsen. Tillsyn bedrivs också utgående från handlingar.

Tillsynens genomslagskraft förstärks dessutom med hjälp av kommunikativa metoder. Med kommunikation kan vi nå fler mottagare och bidra till att arbetarskyddet och det rättvisa arbetslivet utvecklas på ett plan som överstiger de minimikrav som föreskrivs i lagstiftningen. Arbetarskyddsmyndigheten ger arbetsgivare och anställda råd om arbetshälsa och arbetssäkerhet samt frågor som har att göra med anställningsvillkor genom webbtjänsten och telefonrådgivningen. Webbtjänsten Tyosuoja.fi tillhandahåller central information med anknytning till arbetarskydd, och tjänsten utvecklas hela tiden utifrån kundernas efterfrågan.

Vid sidan av tillsyns- och rådgivningsuppgifterna beviljar arbetarskyddsmyndigheten special- och undantagstillstånd. Vissa farliga arbeten samt allvarliga

olycksfall i arbetet och konstaterade yrkessjukdomar måste anmälas till arbetarskyddsmyndigheten. Anmälningarna används för att inrikta tillsynen.

Arbetarskyddsmyndighetens verksamhet förbättrar arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och upprätthålla arbetstagarnas arbetsförmåga. Ur samhällets synvinkel främjar verksamheten en jämlik verksamhetsmiljö i näringslivet och minskar de negativa konsekvenserna för samhället.

Kundresponsenkät

År 2018 gjorde arbetarskyddsmyndigheten en kundresponsundersökning som anknöt till inspektionsbesöken. Enkäten gavs till 2 373 personer som deltog i inspektioner. Sammanlagt erhöles 764 svar. I enkäten bedömde de svarande olika påståenden på skalan 0–100. Arbetarskyddsmyndighetens verksamhet fick i genomsnitt följande betyg i enkäten:

70 På inspektionen behandlades arbetarskyddsfrågor som är viktiga på vår arbetsplats

78 Växelverkan mellan inspektören och arbetsplatsen

73 Inspektionsberättelsen är till nytta för främjandet av säkerheten på vår arbetsplats

72 Inspektionen ökade motivationen att sköta om arbetarskyddsfrågorna

70 Inspektionen ökade förståelsen om vilken betydelse en bra arbetarskyddsverksamhet har på organisationens övriga verksamhet

Organisering och styrning av arbetarskyddstillsynen

Regionförvaltningsverkens ansvarsområden inom arbetarskyddet är behöriga tillsynsmyndigheter för arbetarskyddet i sina områden. De styrs av social- och hälsovårdsministeriet. Verksamheten som ansvarsområdena för arbetarskyddet bedriver baserar sig på en fyraårig verksamhetsplan som skapar ramar för tillsynens innehåll.

Vissa av arbetarskyddsmyndighetens uppgifter sköts nationellt. Sådana är till exempel tillsynen över beställansvarslagen och beviljandet av tillstånd.

Regionförvaltningsverkens fem ansvarsområden för arbetarskyddet

Ansvarsområdena för arbetarskyddet sörjer för den regionala tillsynen, handledningen och styrningen av arbetarskyddet. Ett centralt mål är att främja och upprätthålla arbetstagarnas arbets- och funktionsförmåga samtförebygga hälsorisker och -skador förorsakade av arbetet. Genom tillsynen säkerställs också att arbetslivets spelregler iakttas på arbetsplatserna.

Ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken har som uppgift att:

- ansvara för kund- och myndighetsinitierad tillsyn över arbetarskyddet
- utreda orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall, yrkessjukdomar och arbetsbetingade sjukdomar samt försöka förebygga dessa
- genomföra produktkontroll
- delta i behandlingen av arbetsbrott.

Ansvarsområdena för arbetarskydd vid regionförvaltningsverken:

- 1 Norra Finland
- 2 Östra Finland
- 3 Västra och Inre Finland
- 4 Sydvästra Finland
- 5 Södra Finland

Arbetarskyddsmyndighetens verksamhet 2018

Arbetarskyddstillsynen genomförs huvudsakligen genom inspektioner på arbetsplatserna. År 2018 förrättades över 26 000 inspektioner. Nästan 90 procent av dem gjordes på arbetsplatser (bilaga). Med stöd av dokument utfördes till exempel inspektioner med anknytning till anställningsvillkor samt kör- och vilotider.

Utövande av befogenheter år 2018	
Anvisningar (st.)	57 095
Uppmaningar	7 400
Tvångsmedel	
Ålägganden	295
Bestyrkta användningsförbud	83
Vite	37

År 2018 genomfördes arbetarskyddstillsynen på ett riskbaserat sätt i enlighet med de riktlinjer som överenskommits för fyraårsperioden 2016–2019 och vilka började tillämpas år 2016. När det gäller inriktningen av tillsynen bibehölls en god nivå, dvs. antalet verksamhetsanvisningar och uppmaningar som utfärdades per inspektion samt andelen inspektioner där inga myndighetsanvisningar gavs hölls nästan på samma nivå som förut. Utöver tillsynsuppgiften behandlade arbetarskyddsmyndigheten sammanlagt 858 tillståndsansökningar år 2018. Anvisningar och råd gavs i frågor med anknytning till hälsa och säkerhet i arbetet samt anställningsvillkor genom att besvara över 35 000 kontakter. Största delen av kontakterna, över 60 procent, kom via den nationella telefonrådgivningen.

Inriktningen av arbetarskyddsinspektioner per bransch

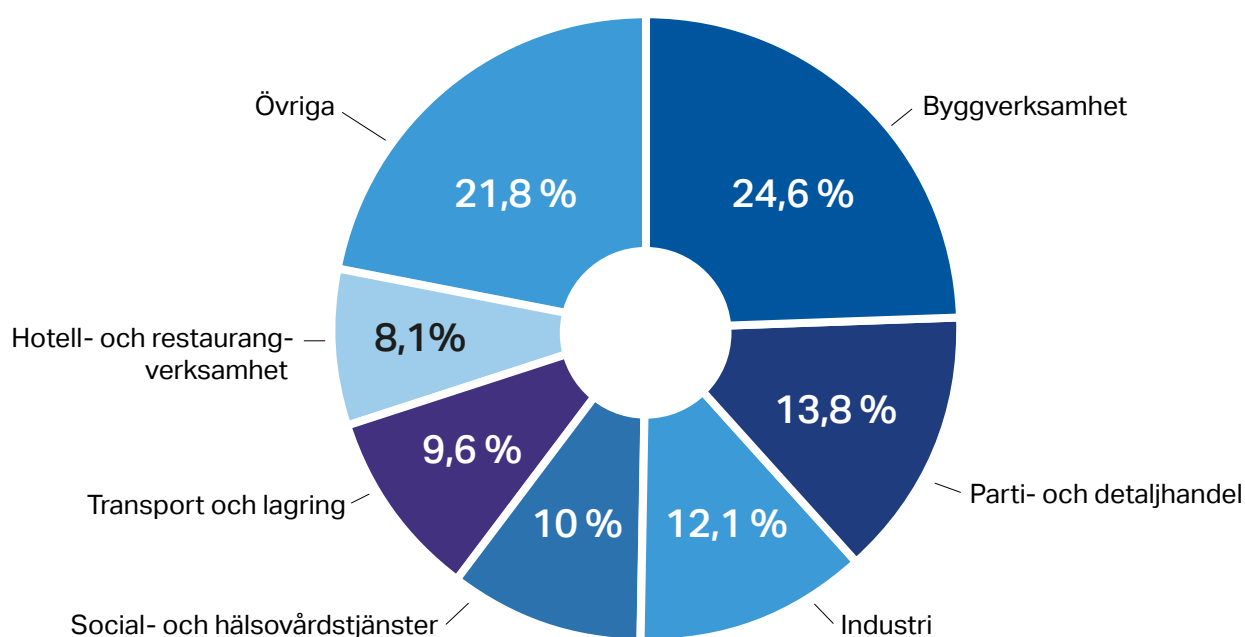

Bild: Peter Johansson

Elementbyggnad var föremål för arbetarskyddsmyndighetens intensivövervakning i maj 2018. Under två veckor inspekterades byggarbetsplatser för elementbyggnad runt om i Finland. Bilden är från Vanda.

Byggbranschen

År 2018 riktades cirka en fjärdedel av arbetarskyddsinspektionerna, nästan 6 500 inspektioner, på byggbranschen. Flest brister på byggarbetsplatserna förekom det i fallskydd, förbindelseleder och användningen av personlig skyddsutrustning.

Under redovisningsåret genomfördes ett riksomfattande elementövervakningstillslag som bestod av sammanlagt 45 inspektioner. Övervakningstillslaget riktades till byggarbetsplatser där installation av element pågick. Den största bristen konstaterades gälla uppgörandet av en fallskyddsplan. Även om brister observerades, konstaterades som ett resultat av övervakningstillslaget att det skett framsteg i arbetarskyddet inom genomförandet av elementinstallationer.

Utöver de parter som i huvudsak genomför byggprojektet och arbetsgivarna övervakades också byggherrarna på byggarbetsplatserna. Byggherrarnas handlingar inspekterades vid över 200 inspektioner. Största delen av handlingarna var i ordning och inga ålägg-

ganden meddelades angående dem. Byggherren ska utse en kompetent säkerhetskoordinator för varje byggprojekt. För försummelse att utse en säkerhetskoordinator eller för brister i de uppgifter som ankommer på säkerhetskoordinatören meddelades sammanlagt nästan 30 ålägganden.

Industribyggnad och parter inom denna verksamhet övervakades separat som en del av en riksomfattande projekthelhet. Både parter som i huvudsak genomför byggprojektet och underleverantörer inspekterades på över 20 byggarbetsplatser.

Utöver övervakningen strävade arbetarskyddsmyndigheten också efter att påverka arbetarskyddet i byggbranschen med kommunikativa medel genom att berätta om de observationer som gjorts i anslutning till övervakningen med gemensamma riksomfattande meddelanden.

Största delen av kundernas kontakter som gällde byggande gällde asbest och fallrisk. Den ändring av asbestlagstiftningen som trädde i kraft år 2016 bidrog fortfarande till behovet av rådgivning om asbest.

Handeln samt hotell- och restaurangbranschen

I hotell- och restaurangbranschen förrättades cirka 2 200 inspektioner under redovisningsåret och inom handeln cirka 3 800 inspektioner. Uppmärksamhet fästes vid i synnerhet hot om våld, fysisk belastning och frågor med anknytning till anställningsförhållandet.

Både inom handeln och inom hotell- och restaurangbranschen förekommer många så kallade atypiska anställningsförhållanden och därför uppmärksammades arbetstidsfrågor och centrala arbetsvillkor i tillsynen. Vid inspektionerna gavs många anvisningar om arbetsgivarens skyldigheter, exempelvis om skyldigheten att uppgöra ett verksamhetsprogram för arbetarskyddet.

I hotell- och restaurangbranschen övervakades dessutom arbetsgivarens skyldigheter i fråga om användningen av utländsk arbetskraft.

Hot om våld är en fråga som behandlades vid alla inspektioner inom hotell- och restaurangbranschen och handeln, och arbetsplatserna meddelades ålägganden om detta.

Hot om våld tar sig uttryck på arbetsplatserna inom servicesektorn som en del av den psykosociala belastningen. Arbetarskyddsinspektörerna fäste särskild uppmärksamhet på arbetsgivarens skyldighet att identifiera situationer i vilka hot om våld förekommer och att bedöma deras betydelse. Arbetsgivaren ska också ge arbetstagarna anvisningar och inskolning i hanteringen av våldsamma situationer.

Övervakningsobservationerna visade att det förekom brister i ärenden som gäller anordnandet av företagshälsovård och företagshälsovårdens arbetsplatsutredning samt utredningen och bedömningen av risker i arbetet. Vid arbetsplatsrundor gavs anvisningar och ålägganden till exempel om säkerhetsdatablad för kemikalier, ordning och snygghet, passagerarnas trygghet och personalrummen.

Vid inspektionerna behandlades också förfarandet för att erbjuda deltidsanställda mertidsarbete, men detta var ingen betydande brist på arbetsplatserna och inspektörerna meddelade knappast några ålägganden i denna fråga.

Delat ansvar för arbetarskyddet vid uthyrt arbete

År 2018 övervakade arbetarskyddsmyndigheten uthyrt arbete. Inom ramen för det riksomfattande övervakningsprojektet för uthyrt arbete förrättades sammanlagt 220 inspektioner i bemanningsföretag och i företag som anlitar uthyrd arbetskraft.

Övervakningsobservationerna visade att uthyrda arbetstagare beaktats bättre än tidigare som en del av vardagen på arbetsplatsen. Det förekom dock brister särskilt i fråga om företagshälsovårdens arbetsplatsutredning, i informationsskyldigheten för företag som anlitar uthyrd arbetskraft och i utredningen och bedömningen av risker i arbetet.

– Både bemanningsföretaget och det anlittande företaget som bär ansvar för uthyrda arbetstagares arbetarskydd. I fråga om uthyrt arbete talar man därför om delat arbetarskyddsansvar. Det innebär att det är viktigt att bemanningsföretaget och det anlittande företaget samarbetar, säger projektets samordnare överinspektör Miia Kulmala.

Företag som anlitar uthyrd arbetskraft visste ofta

inte vilken information de i praktiken skulle ge bemanningsföretaget och i vilken omfattning.

En uthyrd arbetstagare arbetar i det anlittande företags lokaler under företagets arbetsledning och övervakning. Därför ansvarar det anlittande företaget för arbetarskyddet i arbetstagarens dagliga arbete. Detta innebär att det anlittande företaget ska redan innan arbetet inleds informera bemanningsföretaget om den kompetens som arbetet kräver och om arbetets särdrag, så att det blir möjligt att säkerställa att den uthyrda arbetstagaren har tillräcklig kompetens, erfarenhet och lämplighet för arbetet. Det anlittande företaget ska också ge den uthyrda arbetstagaren tillräckliga upplysningar om de olägenheter och risker som förekommer i arbetet och om de arbetarskyddsåtgärder som de förutsätter.

Övervakningsprojektet var en del av ett projekt som gäller uthyrt arbete som genomfördes av EU:s yrkesinspektörskommitté (SLIC).

Bild: Shutterstock

Övervakningsobservationerna visar att arbetsgivarna identifierade de negativa hälsoeffekterna av fysisk arbetsbelastning bättre än effekterna av psykosocial arbetsbelastning.

Social- och hälsovårdstjänster

Inom social- och hälsovårdstjänsterna förrättades nästan 2 400 inspektioner, av vilka något under hälften riktades till privata arbetsplatser inom ramen för projektet YKSOTE. Övervakning riktades särskilt till arbetsgivarens allmänna skyldigheter, på skadlig arbetsbelastning och på hot om våld.

Var tredje inspekterad arbetsplats ålades att åtgärda brister i bedömningen av risker och i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning. Vid övervakningen fästes uppmärksamhet vid att arbetsgivarna också reder ut och förebygger olägenheter som medförs av arbetstiderna. De brister som observerades visar att det finns ett behov att utveckla arbetsgivarens egen verksamhet i arbetarskyddsfrågor, exempelvis när det gäller att identifiera farliga och belastande moment i

arbetet och att bedöma deras betydelse för hälsan. Övervakningsobservationerna visar att arbetsgivarna identifierade de negativa hälsoeffekterna av fysisk arbetsbelastning bättre än effekterna av psykosocial arbetsbelastning. Det vore därför viktigt att arbetsgivarna skulle reagera utan dröjsmål på brister och belastande faktorer som arbetstagarna observerar.

Hotet om våld övervakades nästan vid samtliga inspektioner inom social- och hälsovårdstjänsterna. På en fjärdedel av inspektionerna var det nödvändigt att meddela arbetsgivaren ålägganden på grund av att åtgärderna för beredskap för hot om våld inte var tillräckliga och på den nivå som arbetarskyddslagen förutsätter. Arbetsgivarna fick också anvisningar om att analysera olycksfall i arbetet som skett i våldsamma situationer och tillbud och de omständigheter som lett till dessa händelser.

Transportbranschen

Inom transport- och lagerbranschen förrättades cirka 2 600 arbetskyddsinspektioner år 2018. En betydande del av övervakningen av transportbranschen handlar om inspektionen av kör- och vilotider. Minitiderna fastställs i EU-normer.

Kör- och vilotiderna övervakas inom varustransporter på landsväg och inom busstrafiken. I sådana företag förrättades cirka 1800 inspektioner under redovisningsåret. Iakttagandet av kör- och vilotiderna behandlades på 1 100 av dessa inspektioner.

I anslutning till kör- och vilotidsövervakningen inspekterades 276 000 förararbetsdagar för 5 800 förare. De övriga inspektionerna inriktades på distributions- och terminalverksamhet och på lyftanordningar av olika slag.

Övervakningsobservationerna visar att iakttagandet av kör- och vilotiderna samt arbetstidsbokföringen i genomsnitt förbättrats inom transportbranschen under de senaste åren. I fråga om iakttagandet av kör- och vilotiderna observerades dock många förseelser, och i anslutning till övervakningen upptäcktes fler fall av avsiktliga brott mot arbetslivets spelregler än tidigare.

Myndighetshandledning gavs också i fråga om bristen av ett så kallat företagslås i den digitala färdskrivaren. Syftet med företagslåset är att skydda förarens integritet. Kör- och vilotiderna övervakas genom att granska färdskrivaruppgifter. Den egentliga körningens andel sparas automatiskt i det digitala förarkortet, men det övriga arbetets andel, till exempel arbete som utförs i terminalen, ska föraren mata in i färdskrivaren för hand. Vid övervakningen observerades att lagring av färdskrivaruppgifter och inmatning av det övriga arbetet inte hade gjorts inom den föreskrivna fristen.

Lastning och lossning utgör en betydande andel av riskhanteringen på de gemensamma arbetsplatserna för transportbranschen och andra branscher. Vid inspektionsbesöken aktualiserades särskilt säkerhetsriskerna i anslutning till lastning och lossning, i synnerhet på gemensamma arbetsplatser. På lastbryggorna inom industrin leder brådskan till att lasten måste surras på ett annat ställe än på lastbryggan, vilket ökar risken för olycksfall. Under redovisningsåret inträffade flera allvarliga olycksfall vid lastning och lossning.

Bild: Timo Tuovila

Inspektörerna Teemu Lukkari (t.v.) och Ari Pulli övervakar lyftanordningars skick i Anjalankoski.

Lastning och lossning utgör en betydande andel av riskhanteringen på de gemensamma arbetsplatserna för transportbranschen och andra branscher. Vid inspektionsbesöken aktualiserades särskilt säkerhetsriskerna i anslutning till lastning och lossning, i synnerhet på gemensamma arbetsplatser.

Sjöfart

Tillsynen över arbetarskyddet inom sjöfarten bestod i likhet med de tidigare åren av inspektioner med anknytning till sjöarbetscertifikat (MLC), tidsbestämda inspektioner av fartyg och utredning av olycksfall.

Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention om arbete till sjöss trädde i kraft internationellt år 2013. Enligt konventionen ska fartyg i internationell trafik med en bruttodräktighet av mer än 500 inspekteras med fem års intervaller. Dessa inspektioner inriktas på sjöfolkets arbets- och livsmiljö och anställningar. På många fartyg gick certifikat i enlighet med konventionen om arbete till sjöss ut år 2018, vilket syns i antalet inspektioner av fartyg i utrikestrafik. Totalt förrättades cirka 170 fartygsinspektioner. Av dem var cirka 50 inspektioner i enlighet med konventionen om arbetet till sjöss. Dessutom utreddes tre olycksfall i arbetet som skett på fartyg.

Jord- och skogsbruk

På arbetsplatser inom jord- och skogsbruk förrättades sammanlagt 680 inspektioner, vilket är 45 procent mer än året innan. Totalt 60 procent av övervakningen inriktades på jordbruket. Målet med arbetarskyddstillsynen av jord- och skogsbruket är att främja arbetsgivarnas beredskap att identifiera och eliminera olägenhets- och riskfaktorer samt skapa fungerande förfaranden för säkerhetshandling.

På arbetsplatserna inom jord- och skogsbruk observerades brister särskilt i fråga om uppgörandet av ett verksamhetsprogram för arbetarskydd, utredning och bedömning av risker i arbetet, uppgörandet av företagshälsovårdens arbetsplatsutredning och hanteringen av kemiska risker.

Inom jordbruket används mycket utländsk arbetskraft, särskilt för säsongsarbeten. En inriktad inspektion av utlänningsövervakningen förrättades vid cirka 13 procent av inspektionerna. Mest anmärkningar i anslutning till utlänningsövervakningen gjordes med anledning av lagringen av uppgifter om utländska arbetstagare. Brist på rätt att arbeta observerades endast sällan i anslutning till övervakningen.

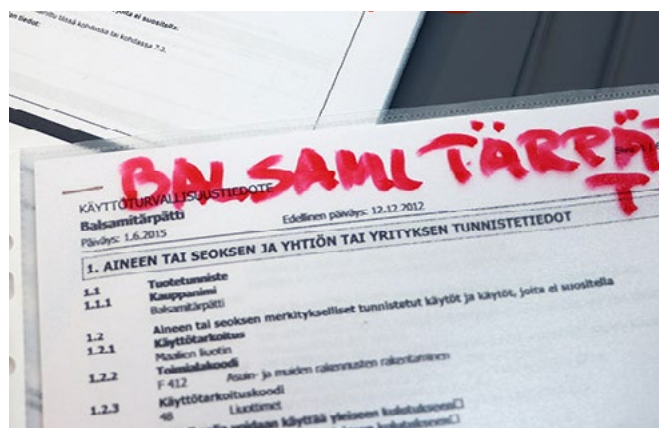

Bild: Virpi Saarinen

Säkerhetsdatabladen för kemikalier anger hur den kemikalierna ska användas och lagras på ett tryggt sätt. I säkerhetsdatabladen finns också anvisningar om åtgärder om det sker en olycka.

Industri

På arbetsplatser inom industrin förrättades sammanlagt ca 3 200 inspektioner. Övervakningen inriktades särskilt på metall-, livsmedels- och träindustri och tillverkningen av andra icke-metalliska mineralprodukter. Underhålls- och investeringsarbetsplatser inom industrin övervakades på riksplanet särskilt utgående från den gemensamma arbetsplatsen.

I övervakningen betonas faktorer som gäller den fysiska arbetsmiljön, men vid inspektionerna behandlades också psykosocial belastning. Dessutom övervakades att de kemiska riskfaktorerna var under kontroll. I fråga om kemikaliesäkerhet genomfördes en intensivövervakningsvecka. Under veckan övervakades främst små arbetsplatser inom industrin, bil- och motorcykelverkstäder och tvätterier.

Övervakningsobservationerna visar att mest plats för förbättringar hade arbetsplatserna inom industrin inom maskinernas och anordningarnas funktionsskick och i kemikaliefrågor. På gemensamma arbetsplatser inom industrin observerades brister i åtgärderna för att avvärja gemensamma risker och olycksfallsrisker, fallskydd och användningen av personlig skyddsutrustning. Resultaten av intensivövervakningsveckan för kemikaliesäkerhet var oroväckande: 68 procent av arbetsplatserna hade inte en föreskriven kemikalieriskbedömning. På 33 procent av arbetsplatserna saknades den helt och på 35 procent fanns det brister i bedömningen.

Psykosocial belastning

Skadlig psykosocial belastning kan förekomma i alla branscher och på vilken arbetsplats som helst. Psykosociala belastningsfaktorer, såsom för mycket arbete, ett okontrollerat flöde av information, svåra interaktionssituationer i kundarbetet eller problem i arbetsgemenskapens sociala funktion eller samarbete kan medföra skadlig belastning. Arbetsgivaren ska vara medveten om de psykosociala belastningsfaktorerna på arbetsplatsen och vidta åtgärder om belastningsfaktorerna orsakar olägenheter eller risker för arbetstagarnas hälsa.

Under redovisningsåret övervakade arbetskyddsmyndigheten psykosociala belastningsfaktorer i alla branscher. Vid inspektionerna övervakades att de psykosociala belastningsfaktorerna beaktats vid bedömningen av riskerna i arbetet och i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning. Missförhållanden observerades på mer än en fjärdedel av de inspekterade arbetsplatserna. På dessa arbetsplatser hade psykosociala belastningsfaktorer inte identifierats heltäckande eller alls. Detta innebär att det inte var möj-

ligt att identifiera eller genomföra nödvändiga åtgärder för att förebygga skadlig belastning på dessa arbetsplatser och att företagshälsovården inte kunde bedöma belastningsfaktorernas betydelse för hälsan och föreslå nödvändiga åtgärder.

Vid cirka 3 000 inspektioner ansågs det vara nödvändigt att behandla psykosocial belastning i större omfattning, antingen utifrån en förhandsbedömning eller med stöd av de observationer som framkommit under inspektionen. Denna aspekt övervakades i större omfattning i synnerhet inom social- och hälsovården, inom den offentliga förvaltningen, i polis-, brand- och räddningsväsendet, i församlingar och religiösa samfund, inom utbildningssektorn och på tjänstemannadominerade arbetsplatser. Vid dessa tillsynsobjekt bedömdes det dessutom om arbetsgivaren har genomfört tillräckliga åtgärder för att minska eller undvika skadliga belastningsfaktorer och huruvida arbetsplatsen har fungerande förfaranden för uppföljning av arbetsgemenskapen. På en fjärdedel av arbetsplatserna observerades missförhållanden. Flest ålägganden meddelades inom social- och hälsovårdsbranschen.

Enkätmetoden utvecklas

Det är svårt att observera missförhållanden i den psykosociala arbetsmiljön vid en inspektion på arbetsplatsen. Arbetskyddsmyndigheten inledde under redovisningsåret ett projekt som utvecklar enkätmetoden som ett hjälpmedel för övervakningen av psykosocial belastning. Med enkäten är det möjligt att ta reda av arbetstagarna huruvida de upplever skadlig psykosocial belastning på arbetsplatsen. Med hjälp av enkäten är det också möjligt att lokalisera skadliga psykosociala belastningsfaktorer på arbetsplatsen. Resultatet av enkäten fungerar som stöd när arbetskyddsinspektören bedömer om arbetsgivaren har följt bestämmelserna om psykosocial belastning.

Bild: Vilja Arola

Diskriminering

Arbetskyddsmyndigheten övervakar det förbud mot diskriminering i arbetslivet som föreskrivs i diskrimineringslagen. Övervakning av diskriminering utförs utifrån kundernas kontakter och på myndigheternas initiativ vid inspektioner på arbetsplatserna, särskilt i anslutning till övervakningen av utländsk arbetskraft. Vid övervakningen av utländsk arbetskraft ska inspektören bedöma huruvida minimikraven på anställningen uppfylls också med tanke på jämlikhet och diskriminering. Arbetskyddsmyndigheten följer också på eget initiativ till exempel platsannonser och ingriper i diskriminerande platsannonser som myndigheten upptäcker.

Den nationella telefonrådgivningen fick nästan 500 samtal som gällde diskriminering år 2018. Om det med stöd av uppgifter som en kund lämnat finns misstankar om att en arbetsgivare har agerat i strid med diskrimineringslagen, vidtar inspektören tillsynsåtgärder.

Hos arbetskyddsmyndigheten aktualiserades totalt cirka 200 diskrimineringsfall med anledning av kundkontakter. De vanligaste diskrimineringsgrunderna i de aktualiserade fallen var hälsotillståndet, någon annan omständighet som gäller den enskilde som person, åsikt och övertygelse. Minst övervakningsbegäran gjordes om diskriminering på grund av politisk

verksamhet, religion och sexuell läggning (diagram).

Sammanlagt 150 inspektioner förrättades på grund av misstanke om diskriminering som aktualiserats genom kundkontakt. De vanligaste diskrimineringsgrunderna vid inspektionerna var hälsotillstånd, annan omständighet som gäller den enskilde som person och ålder. Inga inspektioner förrättades på grund av misstanke om diskriminering på grund av religion eller sexuell läggning. En tredjedel av inspektionerna ledde till åläggande till följd av brott mot förbudet mot diskriminering. Nästan hälften av åläggandena meddelades på grund av att arbetsgivaren diskriminerat en arbetstare på grund av hälsotillstånd vid uppsägning eller hävning av en anställning under prövotiden.

Diskriminering övervakades också i anslutning till övervakningen av utländska arbetstares rätt att arbeta. Vid inspektionerna meddelades nästan 60 ålägganden på grund av brott mot diskriminering på grund av ursprung, språk eller medborgarskap.

Totalt 17 ålägganden meddelades på grund av diskriminerande platsannonser. Den vanligaste diskrimineringsgrunden i de fall som ledde till ålägganden var ursprung, språk eller medborgarskap. Ålägganden för jobbannonser meddelades också till följd av diskriminering på grund av ålder, omständighet som gäller den enskilde som person, övertygelse, religion och hälsotillstånd.

Diskrimineringsgrunder som kunder upplevt

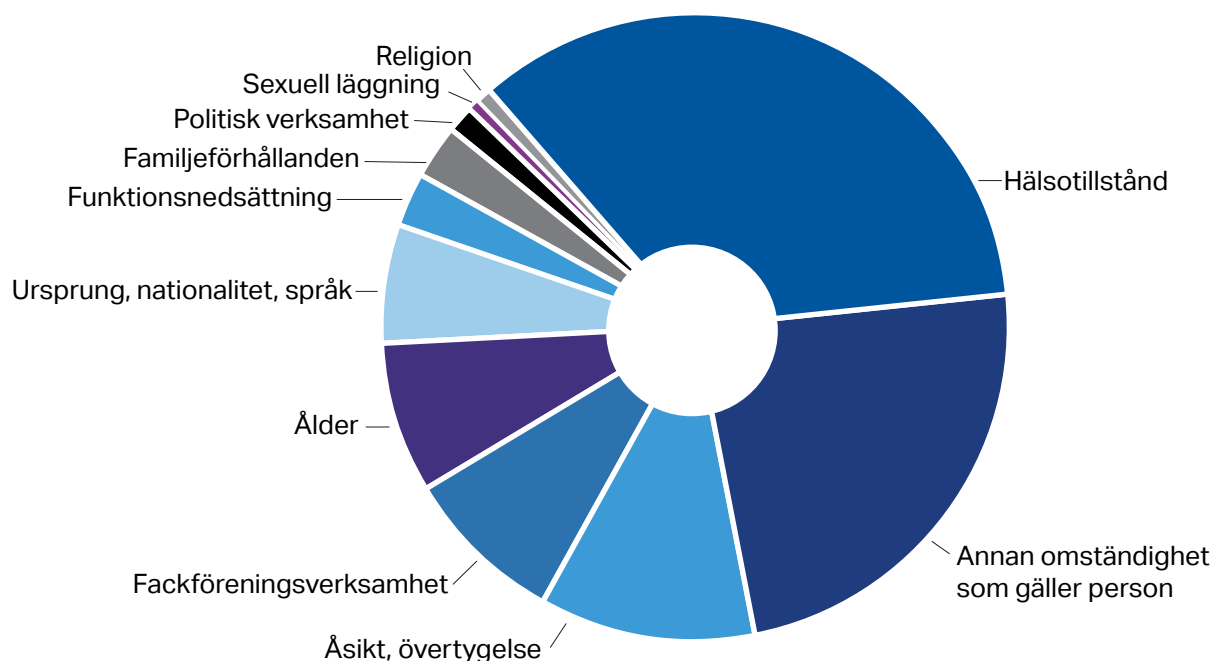

Bild: Niina Rossi

År 2018 inriktades beställaransvarsövervakning till exempel på kommuner. Det är viktigt att kommunerna ser till att alla kommunala sektorer är informerade om de förpliktelser som beställaransvarslagen medför.

Beställaransvarslagen

Inom beställaransvarsövervakningen gjordes cirka 1 800 inspektioner år 2018. Målet med tillsynen är att bekämpa de olägenheter som grå ekonomi och osund konkurrens medför för företagen. År 2018 inriktades övervakning särskilt på byggbranschen, industrin, logistikbranschen, servicebranscherna, kommunerna, primärproduktionen och utländska beställare. Dessutom övervakades riskarbetsplatser i olika branscher som definierats utifrån uppgifter som är tillgängliga för arbetskyddsmyndigheten.

Vid beställaransvarsinspektionerna övervakades iakttagandet av utredningsskyldigheten hos cirka 6 500 avtalspartner i fråga om avtal som gällde antingen underleverans eller uthyrt arbete. Vid dessa inspektioner meddelades över 2 700 anvisningar. Utländska beställare fick flest anvisningar per inspektion. Näst flest anvisningar gavs till beställare som valts ut med stöd av tillgänglig information samt till kommuner. Föreläggande av försummelseavgift övervägdes i fler än 120 fall, oftast vid inspektioner som inriktats med stöd av information och vid inspektioner i den kommunala sektorn och hos utländska beställare.

Vid beställaransvarsövervakningen år 2018 utnyttjades systematiskt arbetskyddsmyndighetens utvidgade rätt att få information som trädde i kraft år 2017.

Information begärdes år 2018 av flera myndigheter och denna information utnyttjades särskilt för att inrikta övervakningen. Över 15 procent av de inspektioner som inriktats med stöd av information ledde till fortsatta åtgärder. Cirka fem procent av de beställaransvarsinspektioner som inriktades på andra än på utländska beställare ledde till fortsatta åtgärder.

Övervakningsresultaten visar att myndighetens rätt att få information gör det möjligt att inrikta beställaransvarsövervakningen betydligt bättre än tidigare, vilket gör övervakningen effektivare.

Tillstånd som beviljats av arbetarskyddsmyndigheten

Lagstiftningen begränsar utförande eller utlokalisering av vissa arbeten. Vissa arbeten kräver undantagstillstånd eller bemyndigande av arbetarskyddsmyndigheten. Arbetarskyddsmyndigheten beviljar kompetensbrev för laddare, asbestrivningstillstånd, undantagstillstånd enligt arbetstidslagen, undantagstillstånd för unga arbetstagare samt undantagstillstånd som gäller behörighet för kranförare och behörighet för dykare som utför byggarbeten.

Inom tillståndsförvaltningen tillgodoses kundernas behov genom en högklassig beslutsprocess och effektiv handläggning. Arbetarskyddsmyndighetens mål är att behandla ansökan om tillstånd för asbestrivning inom 14 dagar och övriga tillståndsansökan inom en månad från att de nödvändiga uppgifterna lämnats in. Målet uppnåddes i 99 procent av handläggningarna.

Beviljade tillstånd år 2018

324 kompetensbrev
för laddare

236 undantagstillstånd som gäller
unga arbetstagare

154 undantagstillstånd som anknyter
till arbetstidslagen

123 tillstånd för
asbestrivning

20 undantagstillstånd om avvikelse
från behörighet som kranförare

1 behörighet för dykare
som utför byggarbeten

Anmälningar som tagits emot av arbetarskyddsmyndigheten

Vissa arbeten ska anmälas till arbetarskyddsmyndigheten innan arbetet inleds. Sådana arbeten är byggarbete, asbestrivning och farliga arbeten i vilka 16–17-åringar deltar. Företag som utstationerar anställda i Finland ska göra anmälan om arbetet innan arbetet inleds. Arbetarskyddsmyndigheten ska också utan dröjsmål underrättas om allvarliga olycksfall i arbetet och om nödarbete. Vidare ska en läkare som konstaterar en yrkessjukdom underrätta arbetarskyddsmyndigheten om yrkessjukdomen.

Till arbetarskyddsmyndigheten görs årligen cirka

12 600 anmälningar om
asbestrivning

7 500 anmälningar av
utstationerande företag

6 000 förhandsanmälan
om byggarbete

1 400 anmälningar om
yrkessjukdom

1 200 anmälningar om
olycksfall i arbetet

Arbetarskyddsmyndigheten ger råd och handledning

Arbetarskyddsmyndigheten ger råd och handledning som bygger på lagstiftningen. Råden och handledningen är en del av tillsynen över arbetarskyddet, och syftet med denna verksamhet är att arbetsplatserna på eget initiativ ser till att arbetarskyddet på arbetsplatserna uppfyller minst de minimikrav som föreskrivs i lag. Arbetarskyddsmyndighetens viktigaste kanaler för råd och handledning är webbtjänsten Tyosuojelu.fi och den nationella telefonrådgivningen.

Arbetarskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi

År 2018 hade webbtjänsten [Tyosuojelu.fi](https://tyosuojelu.fi) över 1 140 000 användare. Antalet användare ökade med cirka en tredjedel från året innan.

Mest var användarna intresserade av anställningsfrågor, till exempel om avslutandet av en anställning, semester, mertids- och övertidsarbete och arbetstider. Dessutom blev webbsidan om temperaturerna på arbetsplatsen en av de tio mest besökta webbsidorna. Detta berodde antagligen på att sommaren var exceptionellt varm.

Antalet besök på flera enskilda sidor ökade minst till det dubbla jämfört med året innan. Till exempel webbsidorna om hävning av arbetsavtal, lön för semester-tid och arbetstagarens vilotid fick betydligt fler besök än år 2017.

Genom kanalen för tips om grå ekonomi i tjänsten Tyosuojelu.fi erhöles cirka 270 tips år 2018. De skickades till ansvarsområdena för arbetarskydd för behandling.

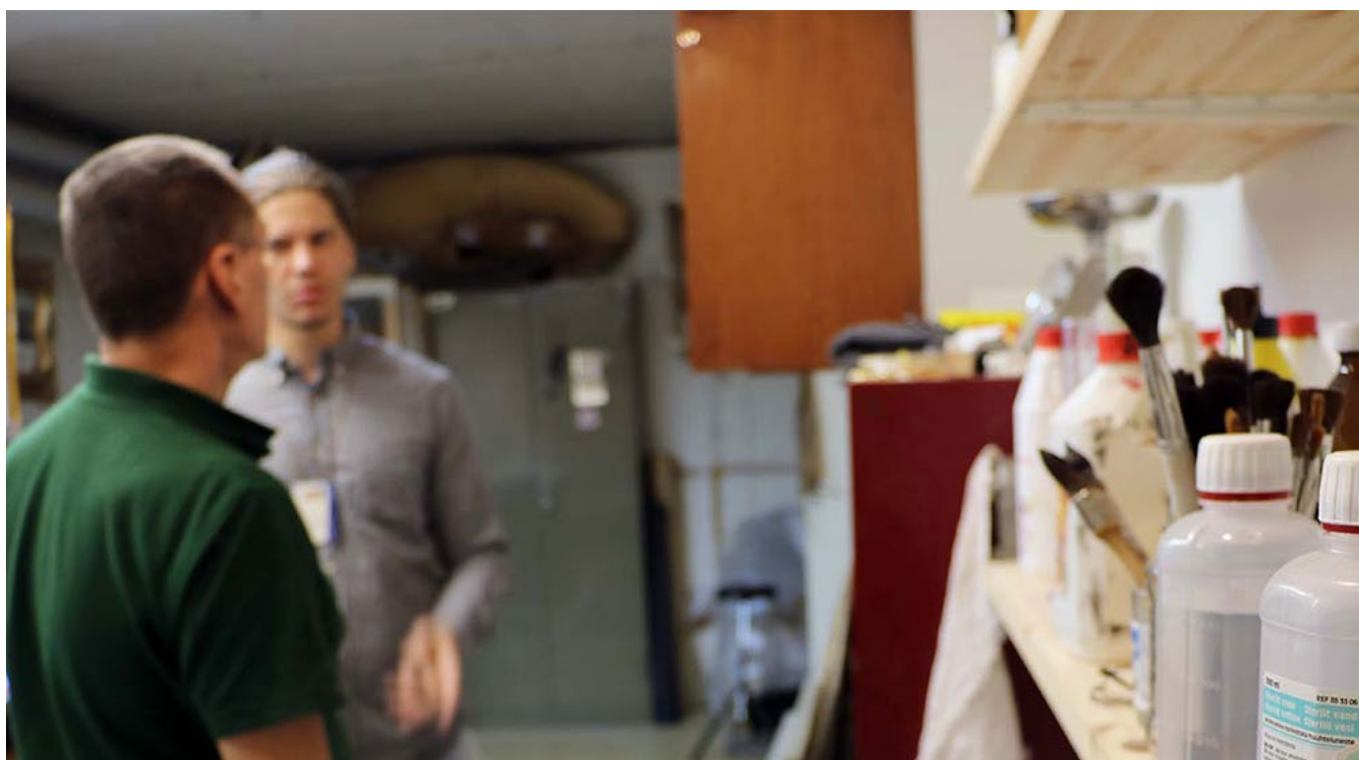

Bild: Virpi Saarinen

Den nationella telefonrådgivningen

År 2018 fick arbetskyddsmyndighetens nationella telefonrådgivning fler än 22 000 samtal. Vid telefonrådgivningen håller sakkunniginspektörer från ansvarsområdena för arbetskydd jour, och de ger råd och handledning till dem som ringer. Vid behov tar rådgivningen också emot tillsynsbegäran med anknytning till säkerheten i arbetet.

Telefonrådgivningen betjänar på fyra servicelinjer indelade enligt ämnesområde: ärenden som gäller anställningsförhållanden, allmänna ärenden som gäller arbetsmiljön, ärenden som gäller arbetsmiljön inom byggbranschen samt arbetshälsöändren med fokus på osaklig behandling, trakasserier, diskriminering och psykosocial belastning.

De vanligaste frågorna om anställningsärenden till telefonrådgivningen gällde avslutandet av en anställning och löner. I fråga om allmänna arbetsmiljörelaterade ärenden var inomhusluften fortfarande ett ämne som väckte många frågor. Det vanligaste ämnet inom byggbranschen var asbestlagstiftningen. I arbetshälsorelaterade ärenden gällde över hälften av samtalen upplevda trakasserier i arbetet.

Arbetskyddsmyndighetens nationella telefonrådgivning håller öppet på numret 0295 016 620 på vardagar kl. 9–15.

Arbetskyddsmyndighetens nationella telefonrådgivning år 2018, mottagna samtal	
Anställningsförhållandet	13 989
Arbetsmiljön	3 404
Byggbranschen	2 574
Arbetshälsa	2 377
Sammanlagt	22 344

Andra kommunikationskanaler

Sociala medier är viktiga kommunikationskanaler för arbetskyddsförvaltningen. Arbetskyddsförvaltningen har cirka 2 700 följare på Twitter och Facebook. Principen för arbetskyddsförvaltningens kommunikation i de sociala medierna är att styra användarna till webbtjänsten Tyosuojelu.fi. Det aktiva kommunikationssamarbetet med de övriga instanserna inom arbetskyddet fortsatte år 2018 i syfte att lyfta fram praktisknära arbetskyddsrelaterade teman i de sociala medierna.

Arbetskyddsförvaltningen publicerar bland annat handböcker, rapporter och arbetsplatsmeddelanden. Under redovisningsåret utgavs cirka 20 sådana publikationer jämte språkversioner. Publikationerna finns att få avgiftsfritt som webbpublikationer och i utskrivbar form i webbtjänsten Tyosuojelu.fi.

År 2018 deltog arbetskyddsförvaltningen tillsammans med andra aktörer inom arbetskyddet i åtta mässevenemang. På dessa evenemang medverkade experter från ansvarsområdena för arbetskydd. På evenemangen nåddes flera tusen besökare. Under mässevenemangen utnyttjades sociala medier för att kunna sprida informationen på ett bredare plan än själva mäsavdelningen. Arbetskyddsutställningen i Tammerfors besöktes av 80 grupper under redovisningsåret. Planeringen av konceptet för virtualiseringen av arbetskyddsutställningen genomfördes år 2018. Byggandet av plattformen och användargränssnittet för den virtuella utställningen och planeringen av dess innehåll inleddes under redovisningsåret.

År 2018 publicerade arbetskyddsförvaltningen 108 riksomfattande pressmeddelanden och 54 nätnyheter. Dessutom publicerades 13 arbetsplatsmeddelanden.

Arbetskyddsförvaltningen medverkade också i Europeiska arbetsmiljöbyråns kommunikationskampanj "Friska arbetsplatser hanterar farliga ämnen på ett säkert sätt".

Tillsynen över arbetarskyddet utvecklas

Ar 2018 genomförde ansvarsområdena för arbetarskydd för första gången ett gemensamt riksomfattande resultatavtal i stället för regionala avtal. Ett gemensamt avtal gjordes upp i syfte att förbereda den riksomfattande verksamheten. Ett annat mål var att utnyttja resurserna och kunnandet mer flexibelt på riksplanet. Förberedelserna inför den riksomfattande verksamheten löpte väl år 2018. För år 2019 utarbetades riksomfattande övervakningsplaner för byggbranschen, transportbranschen, sjöfarten, handeln, hotell- och restaurangbranschen, den offentliga förvaltningen och utlänningsövervakningen. Planeringen av verksamheten på riksplanet ger också besparingar i de totala resurserna.

Ansvarsområdena för arbetarskydd har aktivt tillägnat sig de nya verksamhetssätt som digitaliseringen medför. Möjligheterna att uträtta ärenden elektroniskt ökade betydligt år 2018. En anmärkningsvärd nyhet i den interna verksamheten på ansvarsområdena för arbetarskydd var införandet av den elektroniska underskriften. Det var ett viktigt element för utvecklandet av den riksomfattande och platsoberoende verksamheten. Dessutom infördes elektronisk arkivering år 2018. Digitalisering av tillståndprocessen testades i fråga om undantagstillstånd som gäller unga arbetstagare. I den digitaliserade tillståndprocessen godkänns, inlämnas och arkiveras dokumenten elektroniskt.

Arbetarskyddsmyndigheten utnyttjar de verksamhetssätt som digitaliseringen möjliggör. Möjligheterna att uträtta ärenden elektroniskt ökade betydligt år 2018.

Elektroniska tjänster infördes inom arbetarskyddet år 2018

De första elektroniska formulären infördes inom arbetarskyddet i början av år 2018. Anmälningar som kommer in via e-tjänsten registreras i ett ärendehanteringssystem som ansvarsområdena för arbetarskydd använder. En del av anmälningarna flyttas elektroniskt vidare till datasystemet Vera, där uppgifterna i anmälningarna används för att inrikta övervakningen.

Under det första halvåret publicerades två elektroniska anmälningsformulär för byggbranschen: förhandsanmälan om byggarbete och förhandsanmälan om asbestrivningsarbete. Under redovisningsåret gjordes 1 838 förhandsanmälningar om byggarbete och 3 158 förhandsanmälningar om asbestrivningsarbete med elektroniska formulär. Totalt förrättades cirka 40 procent av alla förhandsanmälningar om byggarbete och asbestrivningsarbete år 2018 via e-tjänsten. E-post användes fortsättningsvis mest för att vidarebefordra anmälningar till ansvarsområdena för arbetarskydd. I syfte att öka e-tjänsternas andel skickades information till intressentgrupper inom byggbranschen bland annat i webbtjänsten Tyosuojelu.fi, arbetarskyddets kanaler i de sociala medierna och per e-post.

Sommaren 2018 publicerades ett elektroniskt formulär som utländska företag använder för att skicka anmälan om arbetstagare som ska utstationeras i Finland. Den e-postbaserade lösningen som användes tidigare togs ur bruk, vilket innebär att det elektroniska formuläret är det enda sättet att skicka anmälan om utstationering av arbetstagare. Under det senare halvåret 2018 skickades 4 020 anmälningar om utstationerade av arbetstagare via e-tjänsten.

De elektroniska tjänsterna utvecklas år 2019 genom att automatisera registreringen av anmälningar i ärendehanteringssystemet och testa en ny formulärplattform som gör det i fortsättningen möjligt att införa mångsidigare och användarvänligare elektroniska tjänster för arbetarskyddets kunder.

Lagstiftning som övervakas av arbetskyddsmyndigheten och beredningen av den

Arbetslagstiftningen bereds som ett trepartssamarbete tillsammans med arbetsgivarna och arbetstagarnas intresseorganisationer. Arbetstagarnas arbetsvillkor definieras inte bara av arbetslagstiftningen, utan också av bland annat olika branschers kollektivavtal. Tillsynen av arbetslagstiftningen ankommer till största delen på regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet.

Arbetskyddslagstiftningen på nationell och EU-nivå bereds i delegationen för beredning av arbetskyddsföreskrifter (TTN) i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Delegationen verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet.

Arbets- och näringsministeriet bereder och utveck-

lar arbetslagstiftningen, i vilken ingår bland annat arbetsavtalslagen, arbetstidslagen, semesterlagen, diskrimineringslagen, lagen om integritetsskydd i arbetslivet, lagen om kollektivavtal, lagen om studieledighet, lönegarantilagen samt lagstiftningen som gäller samarbete inom företag.

Finland deltar i beredningen av EU-lagstiftning och strategier som gäller arbetskyddet bland annat i Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor (ACSH), som verkar i anslutning till Europeiska kommissionen.

De lagar som arbetskyddsmyndigheten utövar tillsyn över har samlats i webbtjänsten Tyosuojelu.fi på sidan [Aktuell arbetskyddslagstiftning](#).

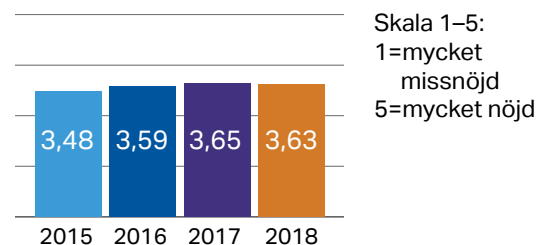
Arbetarskydds- tillsynens resurser

Arbetarskyddsförvaltningen strävar efter att så effektivt som möjligt utnyttja de personalresurser som är tillgängliga vid ansvarsområdena för arbetarskyddet. Under redovisningsåret förrättades i genomsnitt 66 inspektioner per årsverke. Inspektionsmängden per årsverke har stabiliserats till denna nivå under de senaste åren.

Användningen av resurserna på riksplanet har betonats i utvecklingen av verksamheten. Dessutom har de möjligheter som digitaliseringen erbjuder utnyttjats till exempel genom att digitalisera processer.

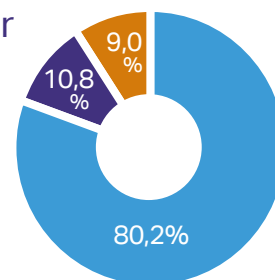
Under redovisningsåret förrättades i genomsnitt 66 inspektioner per årsverke.

Arbetstillfredsställelse

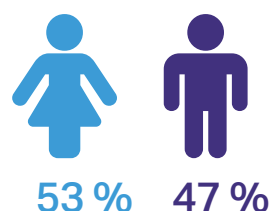

Personalstruktur

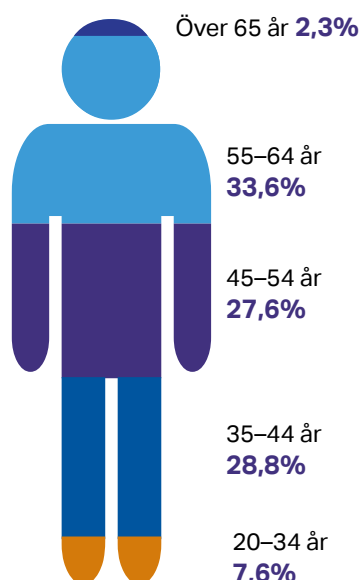
- Inspektörer och andra experter
- Personer i olika stöduppgifter
- Ledning, chefer

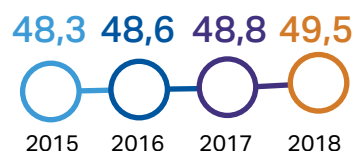
Könsfördelning

Åldersfördelning

Medelålder

Samarbete och nätverks- bildning med andra aktörer

Ett mångsidigt samarbete med olika aktörer både nationellt och internationellt är viktigt med tanke på en effektiv arbetskyddstillsyn och verksamhetsutveckling. Centrala former av myndighets-samarbete är gemensamma inspektioner som utförs med olika myndigheter samt effektivt informationsutbyte. Utvecklingssamarbetet mellan ämbetsverken gav goda erfarenheter i anslutning till beredningen av Luova. Inom det internationella samarbetet betonas utbytet av erfarenheter mellan EU-länderna.

Till exempel inom tillsynen över transportsektorn hade arbetskyddsmyndigheten ett smidigt samarbete med polisen, Tullen och arbetsmarknadsorganisationerna. År 2018 övervakades hamntrafiken i samarbete med Tullen. I detta sammanhang erbjöds möjlighet att prata med föraren och ge den vägledning och anvisningar. Via Trafiksäkerhetsverket Trafi (i dag Transport- och kommunikationsverket Traficom) fick arbetskyddsmyndigheten information från europeiska registret för vägtransportföretag ERRU.

Inom arbetskyddsövervakningen inom sjöfarten bedrevs ett intensivt samarbete med säkerhetsmyndigheterna inom sjöfarten. Detta samarbete omfattade inspektion av utländska fartyg i finska hamnar tillsammans med Trafi. TFÄ-samarbetsinspektioner som gäller transport av farliga ämnen förrättades i finska ham-

nar i samarbete med Trafi, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, polisen och hamninnehavare. Vid dessa inspektioner granskades den tillfälliga förvaringen av farliga ämnen i hamnen och surrningen av laster i påhängsvagnar.

Utöver de instanser som nämns ovan bedrevs myndighetssamarbete under redovisningsåret också till exempel med Strålsäkerhetscentralen, Säkerhets- och kemikalieverket Tukes, kommunerna och de övriga ansvarsområdena vid regionförvaltningsverken.

Arbetskyddsmyndigheten får tillgång till ny information

Ett smidigt informationsutbyte med olika myndigheter och andra registeransvariga effektiviserar arbetskyddsmyndighetens verksamhet. Företagsspecifika olycksfallsuppgifter kan nämnas som ett exempel på ny information som arbetskyddsmyndigheten fått tillgång till. Dessutom kommer ny information att erhållas från inkomstregistret. Utnyttjandet av dessa informationskällor inom tillsynen över arbetskyddet bereddes år 2018.

År 2018 fick arbetskyddsmyndigheten större behörighet att använda företagsspecifika uppgifter om olycksfall i arbetet. Olycksfallsförsäkringscentralen samlar in dessa uppgifter från försäkringsanstalterna med stöd av lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Med hjälp av de företagsspecifika olycksfallsuppgifterna kan arbetskyddsmyndigheten planera övervakningen och utse tillsynsobjekt mer ändamålsenligt än utifrån branschspecifika olycksfallsuppgifter. Detta gör det möjligt att identifiera risker som hanteras dåligt eller som tidigare inte identifierats samt att utföra effektivare riskbaserad inriktning av övervakningen. I fortsättningen gör den mer ingående informationen också det möjligt att följa upp utvecklingen och bedöma övervakningens inverkan på arbetskyddet.

Centrala former av myndighets-samarbete är gemensamma inspektioner som utförs med olika myndigheter samt effektivt informationsutbyte. Inom det internationella samarbetet betonas utbytet av erfarenheter mellan EU-länderna.

Från början av år 2020 får arbetarskyddsmyndigheten löneuppgifter från inkomstregistret. Inkomstregistret kan användas för övervakning av användningen av utländsk arbetskraft, beställansvarslagen och anställningsfrågor.

Arbetarskyddsnämnderna

Arbetarskyddsförvaltningen samarbetar med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna. De regionala arbetarskyddsnämnderna är trepartsorgan som fungerar som officiella samarbetsorgan. Syftet med arbetarskyddsnämnderna är att stöda och utveckla arbetarskyddstillsynen samt fungera som en länk mellan ansvarsområdena för arbetarskyddet och de regionala arbetarskyddsaktörerna och arbetsmarknadsorgani-

sationerna. Arbetarskyddsnämnderna behandlar betydande utvecklings-, planerings- och uppföljningsprojekt gällande arbetarskyddet i området, allmänna verksamhetslinjer och resultatmål för arbetarskyddet samt inriktningen av resurser till främjande av arbetarskyddet och andra frågor som har betydelse för den regionala utvecklingen av arbetsmiljön.

Internationellt samarbete

Arbetarskyddsförvaltningen har ett mångsidigt internationellt samarbete. Samarbete görs i synnerhet mellan EU-länderna i form av utvecklingsuppgifter, kampanjer och lagberedning av olika slag, men också i samband med enskilda tillsynsfall. Även det nordiska samarbetet är aktivt och etablerat.

Finland är med i EU:s yrkesinspektörskommitté SLIC (Senior Labour Inspectors' Committee), som bedriver europeiskt arbetarskyddssamarbete. Genom samarbetet bland annat utvecklas övervakningen, produceras gemensamma handböcker, anvisningar och riktlinjer och ordnas inspektörsutbyte. År 2018 ordnade Finland inspektörsutbyte till Portugal. Temat för utbytet var arbetarskyddsinspektörernas utbildning. En läkare från Österrike studerade i sin tur övervakningen av psykosocial belastning och företagshälsövården i Finland.

Finland medverkade i SLIC:s arbetsgrupp som beredde tillsynsanvisningar för europeiska arbetarskyddsinspektörer om övervakningen av psykosocial och fysisk belastning och en handbok om främjandet av mångfalden inom tillsynen över arbetarskyddet. I slutet av år 2018 inleddes förberedelserna av SLIC:s möte och temadag som arbetarskyddsförvaltningen ordnar under Finlands EU-ordförandeskap.

Under redovisningsåret deltog Finland i en tvåårig kampanj för att [förbättra arbetarsäkerheten för uthyrda arbetstagare](#). Dessutom utnyttjade arbetarskyddsmyndigheten synligheten av Europeiska arbetsmiljöbyråns kampanj "Friska arbetsplatser hanterar farliga ämnen på ett säkert sätt" och genomförde [en övervakningskampanj som gällde kemiska faktorer](#).

Bild: Helena Kallioilma

Den nordiska arbetsmiljökonferensen ordnas vartannat år. Utbildningsinstitutet NIVA, som grundats av nordiska ministerrådet, ansvarar för att ordna konferensen. Konferensen år 2018 ordnades i Island.

Anu Ikonen och Katja Savolainen deltog i inspektörsutbyte i Tromsø i Norge i anslutning till projektet för bekämpning av svartarbete. På bilden Anu (t.v.) och Katja med de norska värdarna Gunnar Meyer Danielsen och Trond Henrik Thorsen.

De nordiska länderna bekämpar svartarbete långsiktigt

Bekämpningen av svartarbete är en del av det nationella åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi. I fråga om bekämpningen av svartarbete bedrivs samarbete i ett nätverk på EU-nivå. I nätverkets verksamhet år 2018 genomfördes ett samnordiskt projekt som Finland deltog i. Projektet bestod av inspektörsutbyte, kommunikationssamarbete och utvärderingsarbete.

Vid inspektörsutbytet förrättades gemensamma inspektioner i olika branscher i alla fem nordiska länder på så sätt att fyra inspektörer från varje land deltog i inspektioner i två länder.

Kommunikationsgruppen producerade en gemensam video om utstationerade arbetstagarer. Videon fick textning på de deltagande ländernas språk och deltagarländerna distribuerade den

i sina egna kanaler. Inom kommunikationssamarbetet sammanställdes en verktygslåda för kommunikation som presenterades i en verkstad på EU-nivå. För att stödja strategiarbetet tog utvärderingsgruppen fram ett verktyg som gör det möjligt att utvärdera huruvida de nationella åtgärderna för bekämpning av svartarbete är tillräckliga.

Ett nordiskt projekt genomfördes i syfte att långsiktigt utveckla samarbetet inom bekämpningen av svartarbete och dela goda förfaranden. Projektet gav insikter om vilken roll arbetarskyddsförvaltningarna i de olika nordiska länderna har inom bekämpningen av svartarbete och vilka skillnader det finns i behörigheterna för arbetarskyddsmyndigheterna i de olika länderna inom bekämpningen av svartarbete.

Tillsynen över arbetarskyddet i siffror

	2015	2016	2017	2018
Inspektioner och tillsynsobjekt				
Sammanlagt antal inspektioner	28 732	28 325	27 591	26 239
Sammanlagt antal inspekterade tillsynsobjekt	24 074	23 776	22 892	21 409
Inspektioner/årsv	63	66	66	66
Dokumentinspektioner (inspektion utfördes utifrån dokument)				
Antalet dokumentinspektioner	2 871	2 335	2 507	2 822
Arbetsplatsinspektioner (inspektion utfördes genom att besöka arbetsplatsen)				
Antalet arbetsplatsinspektioner	25 861	25 991	25 084	23 417
Tiden som användes för en inspektion på arbetsplatsen, i timmar	1,4	1,4	1,4	1,4
Anvisningar och uppmaningar				
Anvisningar	56 207	62 689	61 061	57 095
Uppmaningar	8 342	8 120	8 108	7 400
Tvångsmedel				
Användningsförbud bestyrkta av arbetskyddsmyndigheten	35	33	57	83
Ålägganden	234	319	266	295
Vite som dömts ut till betalning (st.)			31	37
Vite som dömts ut till betalning (€)			210 000	372 000
Antalet försummelseavgifter för beställansvar (beslut som utfärdats under verksamhetsåret)*		108	103	105
Försummelseavgifter för beställansvar sammanlagt (€, betalda under verksamhetsåret)*			450 312	522 906
Utredningsbegäran och utlåtanden				
Utredningsbegäran till polisen	367	411	395	333
Utlåtanden till polis/åklagare	480	476	636	473
Efterfrågan på tjänster				
Kundkontakter/den totala mängden av efterfrågan på tjänster	42 800	37 800	33 600	35 200
Inspektioner på begäran	1 601	1 827	1 687	2 062
Utredning av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar				
Undersökta olycksfall i arbetet	936	868	939	1 048
Undersökta yrkessjukdomar	42	41	44	52
Personal (årsverken)				
Ansvarsområdena för arbetarskydd	453	431	418	400
Verksamhetsutgifter (1 000 €)				
Ansvarsområdena för arbetarskydd	28 169	26 184	25 220	24 461

* Obs! En del av de beslut som utfärdats under året går till betalning först året därpå.